

İSTANBUL'UN 500 ÜNCÜ FETİH YILDÖNÜMÜ DOLAYISIYLA TERTİPLENEN SERGİLERE, YAPILAN KÜLTÜR, SAN'AT VE NEŞRİYAT HAREKETLERİNE DAİR

Dr. MÜJGÂN CUNBUR
Millî Kütüphane Uzmanlarından

Türklerin ebedî mülkü, şehitler yatağı, gaziler durağı, Türk İstanbul'un 503 üncü fetih yıldönümü olan 29 Mayıs 1956 tarihinin yaklaştığı, yurdun dört bucağında çeşitli törenlerle kutlanan 500 üncü Fetih yıldönümünün üzerinden üç yılla yakın bir zamanın geçtiği şu günlerde; belki de, 500 üncü Fetih yıldönümü için de bugüne değin verilmedik haber mi kalmıştır, denilebilir? Buna rağmen, Vakıflar Dergisi'nin Fâtih'e ayrılan bu sayısında, iki büyük kültür merkezimiz İstanbul ve Ankara'da 500 üncü Fetih yılı münasebetiyle yapılan tören, tertiplenen sergilerden hatırdaki kalanların, biraz da o günlere ait basın haberleriyle desteklenerek, kısaca bir yazıda toplanması lüzumlu sayıldı.

1953 Mayısından aylar ve hatta yıllar önce bu büyük ve mutlu günü kutlamak için dernekler kurulmuş, neler yapılabileceği düşünülmüş, yetkililere danışılmış, muhtelif konularda tasarılar hazırlanmıştı. Yine 1953 yılından çok önceleri Vakıflar Umum Müdürlüğü, İstanbul Belediyesi ve İstanbul'un 500 üncü Fetih Yılı'nı Kutlama Derneği tarafından, Fâtih Külliyesi başta olmak üzere, Fâtih devri mimarî ve san'at eserleriyle fetih şehitlerinin mezarlarının onarılmasına başlanmış; 1953 baharında bu onarım faaliyeti daha da haretlenmişti. Bu arada 500 üncü fetih yılını büyük bir programla kutlama kararının verildiği yıllarda, 1953 ten hemen hemen on sene evvelinden matbuat âlemi-

mizde görülmeğe başlayan büyük - küçük, fakat çoğu değerli, Fâtih, fethi ve devriyle ilgili yüzlerce kitap, broşür ve makale 1953 Mayısına takaddüm eden aylarda büsbütün artmış, ele alınan her gazete ve dergide bu konuyla ilgili bir - iki yazı, her kitapçı vitrininde beş - on eser görülür olmuştu.¹

1953 baharında hemen her kültür ve san'at müessesemiz, imkânlarınca, bu günü kutlamaya hazırlanıyordu; toplantılar, seri konferanslar ve sergiler tertipleniyip bilhassa neşriyat yapmaya çalışıyorlardı.

500 üncü Fetih Yıldönümünün İstanbul'da kutlanması :

Tertiplenen tören ve şenliklerin yapılması ve hazırlanan sergilerin açılması bir güne sığdırılmıyacağından 29 Mayıs - 6 Haziran 1953 arası resmen Fetih haftası olarak kabul edilmişti. İstanbul'da fetih münasebetiyle yapılan ilk merasim 29 Mayıs 1953 sabahı saat 10 da Topkapı'da atılan toparla ve Vali Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gö-

¹ Bu eserlerin kısa bir bibliyografyası, Muharrem Doğdu Mercanbıllı ve Sami Nabl Özerdim tarafından "Fethin 500 üncü yıldönümü dolayısıyla çıkan eserler" adı altında "Belleten, 1953, Cilt : 17, S. 413 - 428" de neşredilmiştir. Kısa bir başlangıç ve bir nümune olarak bu bibliyografyayı yapanlar, ellerindeki hazır ve bol malzemeyi tam ve geniş bir "Fâtih bibliyografyası" haline getirmek için, bu eseri bastırarak ilgili teşekküllerin tevlik ve teklifini beklemekteler.

k a y'ın hitabesiyle başlamış, hitabenin sonunda harekete geçen alay U l u b a t l ı H a s a n'ın şehit düştüğü yere dikilen kitabeye çelenk koyduktan sonra Ak-saray - Atatürk Bulvarı yoluyla Fâtih meydanına gelmiş; burada askerî birlik, mehter takımı, okullar ve halkın iştirakiyle merasimin ikinci kısmı yapılmıştır.

Aynı gün öğleden sonra İstanbul Üniversitesi'nde akademik bir toplantı tertiplenmiş; o günlerde kuruluşunun da 500 üncü yıldönümünü tes'it eden İstanbul Üniversitesi, Fetih haftası, için hususî surette hazırlanmıştı. Teknik Üniversite'nin de iştirakiyle İstanbul Fen Fakültesi konferans salonunda yapılan akademik toplantı Maarif Vekilinin ve Rektör Ord. Prof. Dr. K â z ı m İ s m a i l G ü r k a n'ın hitabeleriyle açılmış. Sonra sırasıyla Prof. M ü k r i m i n H a l i l Y ı n a n ç "İstanbul Fethinin tarihi", Prof. H a m i d O n g u n s u "İstanbul Fethinin dünya tarihi bakımından mânası" na dair konuşmuşlar. Bunları da öğrenciler adına E n v e r A y c a n'ın bu tarihî güne ait gençliğin hislerini belirten konuşması takip etmiştir. Programın ikinci kısmını, ilerde bahsedilecek olan, üniversitece tertiplenmiş üç serginin açılması teşkil etmiştir. Böylece Üniversitedeki Fetih haftası açılmış, müteakip günlerde yapılan Fetih seminerleri başlamış oluyordu. Bu seminerlerden bir kısmı şunlardır :

Prof. Dr. S c h w e i n f u r t h : 1453 tarihine doğru Bizans devleti ve kültürü,

Prof. M ü k r i m i n H a l i l Y ı n a n ç : İstanbul fethinin İslâm dünyasındaki akisleri,

Prof. Dr. B e k i r S ı t k ı B a y k a l : Fâtih'in şahsiyeti ve muhiti,

Ord. Prof. Dr. A h m e t S ü h e y l Ü n v e r : Fâtih devrinde güzel san'atlar,

* Bak. : 29 Mayıs 1953 İstanbul Fethinin 500 üncü yıldönümü töreninde Üniversite Rektörü Ord. Prof. Dr. Kâzım İsmail Gürkan'ın açış nitkisi. [İstanbul 1953] (Fakülte Matbaası) [4] s. 8*

Prof. H i l m i Z i y a Ü l k e n : Fâtih'ten sonraki Türk fikir ve kültür hayatı,

Prof. C e m a l T u k i n : İstanbul fethinin batıdaki tesirleri,

Prof. A l b e r t G a b r i e l : 1453 ten bugüne kadar İstanbul'un gelişme safhaları,

Prof. Dr. H a l i l İ n a l c ı k : İstanbul fethinin yakın sebepleri ve neticeleri.

Üniversite dışında Fetih haftasından çok evveleri başlayan ve muhtelif müesseselerde verilen konferanslar bu hafta içinde de devam etmiştir. Muallimler Birliğinin lokalinde verilen seri konferanslardan bir kaç şunlardır :

Prof. Z i y a e d d i n F a h r i F ı n d ı k o ğ l u : Fâtih devrinde felsefe ve rönesans (12 Mayıs 1953),

A l e k o H a c o p u l o : Fâtih'in toleransı (26 Mayıs 1953),

Doç. F a r u k P e r e k : Fâtih ve rönesans (4 Haziran 1953),

Bu arada,

Prof. Dr. S ü h e y l Ü n v e r'in "Fâtih'in huzuruna nasıl çıkılırdı?" —30 Nisan 1953 İstanbul Kız Lisesi'nde—,

Reşid Saffet Atabinen'in "İstanbul'un Türkler tarafından 1453 te zaptedilmesi" —6 Mayıs 1953 Marsilya Borsa Sarayı'nda—, Mithat Cemal Kuntay'la Hamdullah Suphi Tanrıöver'in Türkocağında 27 Mayıs 1953 te yaptıkları fetihle ilgili iki konuşmayla İsmail Habip Sevük'ün "İstanbul fethinin yedi cepheden ehemmiyeti" —29 Mayıs 1953 Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu'nda— adlı konuşmalarını anabiliriz.

3 Haziran 1953 de İstanbul Teknik Üniversitesi'nde fetih münasebetiyle tertiplenen Kahramanlık gününde de şu konuşmalar yapılmıştır :

B e h ç e t K e m a l Ç a ğ l a r : Fâtih devri menkıbe ve destanları,

Yüzbaşı Nâzım O. Saylan : *Fâtih'in askeri cephesi,*

Sami Nafiz Tansu : *Fâtih'in san'at köşesi.*

7 Haziran 1953 de Unesco Türkiye Millî Komisyonu'nda yapılan toplantıda :

Ord. Prof. Dr. T ev f i k S a ğ l a m : Açış konuşmasından sonra,

Prof. Dr. Hilmi Ziya Ü l k e n : *Doğu ile batı arasında Fâtih,*

Prof. Albert Gabriel : *Fâtih ve İstanbul'un kaderi* adlı konuşmaları yapmışlar, Peyami Safa, Abdülhak Hâmid'in *Türbe-i Fâtih'i ziyaret* adlı şiirini okumuştur.

İstanbul'daki hemen bütün ilk ve orta öğretim müesseselerinde de bu münasebetle toplantılar yapılmış, temsil verilmiştir.

İstanbul'da 500 üncü fetih yıldönümü dolayısıyla tertiplenen sergilere gelince, bunlardan ilk üçü İstanbul Üniversitesi tarafından hazırlanmıştır. * 29 Mayıs 1953 günü açılan bu üç sergi bir ay müddetle açık kalmış, ilim ve san'at koruyucusu, eskilerin tâbirince sahib-i seyf ü kalem, kahraman Fâtih'e ve devrine ait şu hatıralar zevkle seyredilmiştir :

I — Şehzadebaşı Kuyucu Murad Paşa Medresesi'nde açılan "Fetih devrine ait resim ve fotoğraf sergisi". Bu sergide eski ve yeni yapılmış, yağlı boya, kara kalem ve sulu boya resimlerle Fâtih devrine ve o devrin eserlerine ait yeni çekilmiş seçkin fotoğraflar teşhir edilmiştir.

II — İstanbul Üniversitesi Profesörler Evi'ndeki "Fâtih devri yazma kitapları sergisi" nde cilt ve tezhipleriyle san'at, konularıyla muhteva ve ilim bakımından 400 kadar değer-

li yazma eser vitrinlerde teşhir edilmiştir. İstanbul Üniversitesi öğretim üyeleri, İstanbul Kütüphanecileri ve san'at tarihi öğrencileri tarafından tertiplenen bu sergideki yazma eserler İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, İstanbul Kütüphaneleri, İslâm Eserleri Müzesi, Belediye Kütüphanesi ve Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi'nden derlenmiş, aralarında fetih devrine ait 17 eserin de bulunduğu bu yazmaların ayrıca bir de kataloğu yapılmıştır. 4 Bu yazmalar arasında :

1) Fâtih'in hususî kütüphanesine ait eserler ki bunlardan bir kısmı Fâtih'e takdim edilmiş veya onun kütüphanesi ve mütalâası için istinsah edilmiş fevkalâde cilt ve tezhipli yazmalardır,

2) II. Bayezid'in kütüphanesine ait yine Fâtih devrinde istinsah edilmiş eserler,

3) II. Bayezid'in mührünü muhteva evvelce istinsah veya tahrir edilmiş eserler ki bunların arasında Fâtih'in kütüphanesine ait eserler de bulunmaktadır.

4) Mahmud Paşa'nın kütüphanesi için Fâtih devrinde istinsah edilmiş eserler,

5) Fâtih çağı yazarlarına ait eserler,

6) Fetihle ilgili yazma kitaplar,

7) Fâtih devri hattatlarının yazıları zikredilebilir.

III — İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitüsü'nde Prof. Dr. Süheyl Ünver ve Enstitü mensupları tarafından tertiplenen "Fetih devri ilim ve san'atına aid vesikalar Sergisi" nde Fâtih'in minyatürlerinin reproduksiyonları, o devir mimarisinin rölöveleri, yazma eserlerdeki hat, tezhip ve ciltlerinden örnekler, asıllarına

* Bu sergiler için Bak. : Prof. Dr. Süheyl Ünver ve arkadaşları : *İstanbul Üniversitesi kuruluşu 500. yılı vesilesiyle Fâtih devri neşriyatımız ve teşhir olunan eserlerin kataloğu.* İstanbul 1953 Tıp Tarihi Enstitüsü. 24 S. 8° 1 portre.

4 Bak. : *İstanbul kütüphanelerinde Fâtih'in hususî kütüphanesine ve Fâtih çağı müelliflerine ait eserler.* İstanbul 1953 (İşıl Matbaası). 79 S. 8° "İstanbul Üniversitesi Yayınlarından Nu. 549"

sadık kalınarak ufaltılmış F â t i h devri mozayik ve çini panoları hulâsa F â t i h devri san'at ve ilminin çeşitli nümunelerinin istinsah edilmiş şekilleri teşhir edilmiştir.

Fetih münasebetiyle açılan diğer sergiler ve fetih köşeleri :

1 — 30 Mayıs 1953 günü Bayazıt Çocuk Kütüphanesi'nde ilk ve orta öğretim talebelerinin tertiplelediği "T ü r k i y e O k u l l a r A r a s ı R e s i m S e r g i s i" açılmıştır. Bu sergi için açılan müsabakaya İ s t a n b u l içi okullardan 700 ve diğer vilâyet okullarından 400 resim iştirak etmiş. Bunlardan F â t i h ve fetihle ilgili ve tamamen talebenin fikir ve elinden çıkma 480 resim seçilip teşhir edilmiştir. Bu resimler arasında genç neslin F â t i h'e ve fethe ait büyük ebatta yağlı boya tabloları da bulunmaktaydı. Sergi de yine genç neslin bu konuda yazdıkları şiirlere de yer verilmiştir.

2 — İstanbul Fethi Derneği'nin tertiplelediği "S a n ' a t s e r g i s i", İstanbul Spor ve Sergi Sarayı karşısında Sümer Bank Pavyonu'nda hazırlanan bu sergi 3 Haziran 1953 günü saat 20.00 de Fethi Derneği Fahrî Başkanı merhum Prof. Dr. Ziya Cemal Büyükkaksoy'un bir hitabesiyle açılmış, Olgunlaşma ve San'at Enstitülerinin iştirakiyle tertiplenen sergide F â t i h ve İ s t a n b u l'a ait resimler, tablo, portre, panolar, fethe ait harp aletleri, heykeller v. s. teşhir edilmiştir.

3 — İstanbul Erkek Lisesi'nde hazırlanan F â t i h köşesinde Fethin temsili bir maketi gösterilmiştir.

4 — İstanbul Kız Lisesi'nde F â t i h sergisi,

5 — Galatasaray Lisesi'nde F â t i h köşesi,

6 — İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı dalında hazırlanan Fetih köşesi.

Bu gün 500 üncü Fetih yıldönümünün yaşayan hatırası olarak F Â T İ H M Ü Z E S İ de bu sergilerin yanında anıla-

bilir. İkinci Cihan Harbindenberi tamir ve restore edilmekte olan F â t i h devri yapısı ve o devir mimarisinin güzel örneği Ç i n i l i k ö ş k'te⁵ bu yıldönümü münasebetiyle hem zarf hem de mazruf olarak bir FÂTİH MÜZESİ hazırlanmıştır. 29 Mayıs 1953 günü açılış töreni yapılan bu müzede tamamen F â t i h'in zati eşyası ve ona ait şu hatıralar bulunmaktadır :⁶

F â t i h'in kılıcı ve fermanı, merasim esvabı ve asası, türlü renk ve desende elbise ve kaftanları —bu arada ölümünde kesilerek üzerinde çıkarılan içi kürklü, dışı lâcivert ipekli kaftanı—, kaplan postundan seccadesi, B e l l i n i kopyesi resmiyle silâhları, şahsî kütüphanesine ait temellük kayıtlı kitapları, minyatürleri, fermanları, vakfiyeleri, A k ş e m s e d d i n'in arizaları ve b.

Beşyüzüncü fetih yıldönümü dolayısıyla yapılan diğer teşebbüsler arasında Darüşşefaka Cemiyeti'nin, Yapı - Kredi Bankası'nın yardımıyla, teksir ettirdiği F â t i h'in portresi zikredilebilir. Bu resim, Londra National Galeride bulunan ve G e n t i l e B e l l i n i tarafından yapılmış F â t i h'in portresinin, aslına uygun olarak, M ü n i h'de bir matbaada fotogravür tekniğiyle teksir edilmiş güzel bir kopyasıdır. Yine bu münasebetle F â t i h altınları ve hatıra pulları çıkarılmıştır. İ s v i ç r e'de bastırılmış olan bu pulların özellikleri şunlardır :

5 kuruşluk pulda (Rumeli hisarı), 8 kuruşluk pulda (Topların Edirne'den getirilişi), 10 kuruşluk pulda (Fâti h ve muhasara donanması), 12 kuruşluk pulda (Kadrgaların Halic'e karadan nakli), 15 kuruşluk pulda (Topkapı surları), 20 kuruşluk pulda (Topkapı'dan giriş), 30 ku-

⁵ Çinili Köşk'ün tamir ve restoresi ve müze haline getirileceği haberi için Bak. : Cumhuriyet gazetesi, sayı : 10329, 1 Mayıs 1953, S. 1.

⁶ Müze ve içindeki eserler hakkında daha fazla bilgi edinmek için Bak. : Fâti h Müzesi, İstanbul 1953 Millî Eğitim Basımevi, 16 S. 8° 8 plâng. ÖZ, Tahsin : Topkapı Sarayında Fâti h Sultan Mehmed II. ye ait eserler. Ankara 1953 Türk Tarih Kurumu negri. VIII + 39 S. 4° 41 plâng.

ruşluk pulda (Fâtih cami'i), 40 kuruşluk pulda (Fâtih'in ortodoks patriği Yenadios'a asa ihsanı), 60 kuruşluk pulda (İstanbul'un XV. yüzyıldaki haritası), 1 liralık pulda (Fâtih Türbesi), 2 liralık pulda (Fâtih'in Sinan tarafından yapılmış minyatürü), 2,5 liralık pulda da (Fâtih'in Bellini tarafından yapılmış portresi) terسیم edilmiştir. XV. asra ait Türk tezyini motifleriyle çerçevlenen bu pullardan 40 kuruşluk pul Nurullah Berk, diğerleri Yüksek Mühendis İsmail İşmen tarafından yapılmıştır. İstanbul Posta idaresi de 29 Mayıs 1953 gününe mahsus "*Beşyüzüncü Fetih Yıldönümü 29 Mayıs 1953*" ibareli hususî bir damga yaptırmıştır.

29 Mayıs 1953 günü başlayan fetih şenlikleri bir hafta müddetle devam etmiş, 29 Mayıs gecesi denizde fener alayı yapılmış, o gece ve müteakip geceler Fâtih külliyesi tenvir edilmiş, havaî fişeklerle İstanbul renk yağmuruna tutulmuştur. Fetih haftası müddetince mehter takımının, millî ve mahallî oyunlar folklor ekibinin gösterileri, binicilik yarışları, güreşler ve atletizm müsabakaları yapılmış, suvareler tertiplenmiş, konserler verilmiştir. ⁷ Bu konserler arasında Yunus Emre Oratoryosu'nun çalındığı Taksim Belediye Gazinosu'nda ve İstanbul Fen Fakültesi Konferans salonundaki konserler zikredilebilir. İstanbul'da yine bir hafta müddetle Ankara Devlet Tiyatrosu ve Operası san'atkârları tarafından, fethin 500 üncü yılı için yazılmış Fâtih ve fetih konulu eserler arasından seçilmiş olan, Nazım Kurşunlu'nun *Fâtih* adlı piyesi oynanmıştır. ⁸

29 Mayıs 1953 günü Fetih şenliklerine özel bir programla iştirak eden İstanbul Radyosu'nda Fâtih devrine ve İstanbul'a ait musiki eserleri çalındıktan başka aşağıdaki konuşmalar yapılmıştır :

Prof. Cavit Baysun : *İstan-*

⁷ Bu şenlikler için Bak. : *500 üncü Fetih yılı şenlikleri albümü*, İstanbul 1953 Hadise Yayınevi.

⁸ Kurşunlu, Nazım : *Fâtih*, 1951 Biricik Basımevi. 143 S. 8° 150 Kr. "(Seçilmiş Hikâyeler Dergisi Tiyatro Yayını : 2)"

bul'un muhasarası ve fethi, Behçet Kemal Çağlar : *Genç şairlerden fetih destanları*, Kurmay Binbaşı Namık Kemal Ersun : *Asker Fâtih*, Nejat Suner : *Fâtih'in doğanması*, Maarif Vekili Celâl Yarıdımçı : *Devlet Adamı Fâtih*, Prof. Dr. Kâzım İsmail Gürkan : *Üniversite bânisi Fâtih*, Cemalettin Revnakoğlu : *Fâtih çevresindeki Türk büyükleri*. Bu arada B. Kemal Çağlar'ın *Bir Fetih gazisi : Denizabdal* adlı piyesi oynanmıştır.

Fetih haftası içinde bazı kültür müesseselerinin açılış törenleri de yapılmıştır. Bunlardan bir örnek olarak Üsküdar Şemsi Paşa Halk Kütüphanesi'ni gösterebiliriz. M. 1580 (H. 988) de Şemsi Paşa tarafından Boğaz'ın güzel bir köşesinde inşa ettirilen bu şirin külliyeinin cami'i 1940 da Evkaf tarafından onarılmış, medresesi 1947 de Maarif Vekâleti'ne devredilmişti. Medresede o tarihte başlayan tamir ve değişiklikler 1953 baharında bitirilmiş ve medrese kütüphane olarak 6 Haziran 1953 te halkın hizmetine açılmıştır.

500 üncü Fetih Yıldönümünün Ankara'da kutlanması :

29 Mayıs 1953 günü Ankara'da yapılan törenlerin ilki Ankara Üniversitesi tarafından Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Konferans salonunda tertiplenen toplantıdır. Saat 10.00 da İstiklâl marşımızla başlayan töreni Fakülte Dekanı Prof. Dr. Şinasi Altundağ açmış; sonra sırasıyla Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal "*Fâtih'in şahsiyeti*", Prof. Dr. Osman Turan : "*İstanbul'un fethi ve tarih*", Prof. Dr. Halil İnalıcık "*İstanbul'un fethini hazırlayan sebepler*" adlı konuşmaları yapmışlardır.

Aynı gün öğleden sonra saat 16.00 da aynı salonda Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi öğrenci dernekleri tarafından ikinci bir tören tertiplenmiştir. Askerî bandonun iştirakiyle söylenen İstiklâl Marşını müteakip derneklerden bir üye bu gün için gençliğin hislerini belirten bir konuş-

mayla toplantıyı açmıştır. Bir öğrenci tarafından Y a h y a K e m a l'in *Yeniçeriye gazeli*" i okunduktan sonra E n v e r B e h n a n Ş a p o l y o "*İstanbul'un nasıl fethedildi*" ğini anlatmıştır. N e d i m'in *İstanbul kasidesinin* inşadını Asistan Dr. Ş e r e f T u r a n'ın "*İstanbul'un fethinin Türk ve dünya tarihindeki yeri*", Prof. D a n y a l B e d i z'in "*İstanbul fethinde Türk donanması*", Prof. N e c m e t t i n H a l i l O n a n'ın "*Fatih'in edebî şahsiyeti*" üzerine konuşmaları takip etmiştir. Toplantı okunan şiirler ve bandonun çaldığı marşlarla sona ermiştir.

29 Mayıs 1953 günü Ankara Kız Lisesi, Ticaret Lisesi ve diğer ilk ve orta öğretim müesseselerinde de merasim yapılmış, müteakip günlerde bir kaç okulda temsiller verilmiştir.

500 üncü fetih yılı münasebetiyle Ankara'da da Vakıflar Umum Müdürlüğü'nce "Fâti h ve Fâti h devri eserleri" adlı büyük bir sergi tertiplenmiştir. Evkaf Apartmanlarının altındaki galeride hazırlanan ve yer yer Fâti h'in mısra ve sözleriyle süslenen bu sergide Fâti h devri mimarî eserlerinin fotoğrafları, Fâti h'in resimlerinin reproduksiyonları, kılıçları, vakfiyeleri, o devirde yazılmış kitaplar, fetih şehitlerinin mezarlarının resimleri ve b. teşhir edilmiştir. *

Millî Kütüphane de bu mutlu kutlayışa Fâti h hakkında yazılmış ve fethin 500 üncü yıldönümü dolayısıyla çıkan eserlerden müteşekkil bir "Fâti h kitapları sergisi" yle iştirak etmiş, bundan başka kütüphane binasının dışında da, yine bu cins eserlerin teşhir edildiği, güzel bir vitrin hazırlanmıştı.

İstanbul Radyosu'na müvazi olarak Ankara Radyosu'nda da 29 Mayıs 1953 günü özel bir fetih programı tertiplenmiş, Fâti h'e ve fethine ait konuşmalar yapılmış, Fâti h'in şiirleri, Fâti h ve İs-

tanbul hakkında yazılmış şiirler okunmuş, Fâti h devrine ve İstanbul'a ait musiki eserleri çalınmıştır. Fetih haftası münasebetiyle Ankara Radyosu'nda yapılan seri konuşmalara misâl olarak da H a l i m B a k i K u n t e r'in şu konuşmaları zikredilebilir :

- 1 — Fâti h'in babası ve Fâti h'i yetiştiren muhit,
- 2 — İ s t a n b u l muhasarasına ve fethine toplu bir bakış,
- 3 — Fâti h'in Cihad-ı ekberi ve Cihad-ı asgarî,
- 4 — Fâti h İ s t a n b u l'u nasıl imar etti?
- 5 — Fâti h'in vakıfları,
- 6 — Fâti h'in vücade getirdiği spor tesisleri,
- 7 — Fâti h'ten ve Fâti h devrinden bize kalanlar.

Yurd içinde yalnız İ s t a n b u l ve A n k a r a'da değil, T ü r k i y e'nin dört köşesinde 29 Mayıs 1953 günü kutlama tören ve şenlikleri yapıldığı gibi, yurd dışında meselâ Kanada McGill Üniversitesinde de İ s t a n b u l'un Türkler tarafından alınış günü tes'it edilmiş; Üniversitenin İslâm Tetkikleri Enstitüsünün teşebbüsüyle yapılan törende T ü r k i y e'nin Kanada Büyükelçisiyle Üniversite Rektörü konuşmuşlardır. Bu münasebetle bir de sergi hazırlanmıştır. Bir ay müddetle teşhir edilmek üzere tertiplenmiş olan serginin süresi gördüğü fevkalâde rağbet üzerine uzatılmıştır. Mahallî gazetelerde de bu konuyla ilgili yazılar çıkmıştır. Bundan başka Trablusşam Camii Kebirinde Fâti h'in ruhuna ithafen mevlûd okunmuştur.

Fâti h ve Fetih Hakkındaki Neşriyata gelince bunların henüz tam bir bibliyografyası yapılmış değildir. Evvelce de işaret edildiği üzere 1953 Mayısından çok önceleri başlayan bu geniş neşriyat hareketinden misâl vermek, o günlerin atmosferini bu yönden hatırlatmak bakımından herhalde faydalı olacaktır.

1 — 500 üncü Fetih yılı için *Maarîf Vekâleti neşriyatından örnekler* :

* Bu sergi için Bak. Kenan Harun : *Fâti h devri irfan devridir*. Zafer gazetesi, Yıl : 5, Sayı : 1488, sayfa : 1, 6 —2/6/1953—.

(BELEN, Hakem) : *Fâtih ve İstanbul'un fetih.* İstanbul 1953 Millî Eğitim Basımevi 24 S. 8°

FATİH müzesi. İstanbul 1953 Millî Eğitim Basımevi. 16 S. 8° 8 plâns.

FATİH Sultan Mehmed ve İstanbul'un fetih. İstanbul 1953 Millî Eğitim Basımevi. XXIII S. 4°

İSTANBUL ve Trabzon İmparatorlukları.

KURŞUNLU, Nazım : Fâtih. Tarihi piyes, 5 perde. İstanbul 1953 Millî Eğitim Basımevi. 104 S. 8°

2 — *İstanbul Belediyesi İstanbul Fethinin 500 üncü Yıldönümü Kutlama Derneği yayınları :*

ARTUK, İbrahim - Cevriye Artuk : Fâtih'in sikke ve madalyaları. İstanbul 1946 Belediye Basımevi. 40 S. 8° 9 levha "Nu. 4"¹⁰

DİRİMTEKİN, Feridun : İstanbul'un fetih. İstanbul 1949 Belediye Basımevi. 272 S. 8° 29 plâns, 6 levha "Nu. 6"

ERGİN, Osman : Fâtih'in imareti vakfiyesi. İstanbul 1945 Belediye Matbaası. 41 + 68 S. 8° "Nu. 1"

MİRMİROĞLU, V [ladimir] : Fâtih'in donanması ve deniz savaşları. İstanbul 1946 Belediye Basımevi. 123 S. 8° "Nu.3"

POROY, Nazım : İstanbul'da gömülü paşalar. İstanbul 1947 Belediye Basımevi 68 S. 4° "Nu. 7"

ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : Fâtih'in oğlu Bayezid'in su yolları haritası dolayısıyla 140 sene önceki İstanbul. İstanbul 1945 Belediye Basımevi. 58 S. 8° "Nu. 2"

ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : İlim ve sanat bakımından Fâtih devri notları : İstanbul 1947 Belediye Matbaası. 144 S. 8° "Nu. 5".

3 — *İstanbul Fethi Derneği Yayınları :*

AYVERDİ, Ekrem Hakkı : Fâtih devri hattatları ve hat sanatı. İstanbul 1953 İstanbul Fethi Derneği. İstanbul Matbaası. 56 S. 8° 32 resim "Nu. 12"

AYVERDİ, Ekrem Hakkı : Fâtih devri mimarî eserleri. İstanbul 1953 İstanbul Fethi Derneği, İstanbul Matbaası. 29 S. 8° "Nu. 13".

AYVERDİ, Ekrem Hakkı : Fâtih devri mimarisi. İstanbul 1953 İstanbul Fethi Derneği, İstanbul Matbaası. 512 S. 4° 551 şek. plâns. "Nu. 11"

AYVERDİ, Samiha : Edebî ve manevî dünyası içinde Fâtih. İstanbul 1953 Halk Basımevi. XIV + 291 S. 8° "Nu. 19".

BARBARO, Nicolo : Kostantaniye muhasarası ruznamesi 1453. Çeviren : Ş. T. Diler. İstanbul 1953 Halk Basımevi. 77 S. 8° "Nu. 23"

BAYKAL, İsmail Hakkı : Enderun mektebi tarihi. I. Cilt. İstanbul 1953 Halk Basımevi. 154 S. 8° 58 resim "Nu. 20"

DANIŞMEND, İsmail Hami : Fâtih'in hayatı ve Fâtih takvimi I. Ankara 1953 Kanaat Matbaası. 20 S. 8° "Nu. 6"

DANIŞMEND, İsmail Hami : İstanbul fethinin insanî ve medenî kıymeti. İstanbul 1953 Halk Basımevi. 51 S. 8° "Nu. 15"

DANIŞMEND, İsmail Hami : The Importance of the conquest of İstanbul for mankind and civilization. Transl. E. A. - B. M. İstanbul 1953 İstanbul Matbaası. 54 S. 8° "Nu. 15"

DANIŞMEND, İsmail Hami : La valeur humanitaire et civilisatrice de la conquête de Constantinople. Trad. Nusret Salim. [İstanbul] 1953 İstanbul Matbaası. 56 S. 8° "Nu. 15"

DİRİMTEKİN, Feridun : Ecnebi seyahatlara nazaran fetihden sonraki İstanbul. İstanbul 1953 Halk Basımevi. 38 + 2 S. 8° 15 resim "Nu. 14"

DİRİMTEKİN, Feridun : Fetihten önce Marmara Surları. Ankara 1953 Kanaat, Feyz ve Güzel Sanatlar Matbaası. 76 S. 8° 2 levha, 11 kroki, 116 resim "Nu. 10"

¹⁰ Bu numaralar yayınların seri numarasıdır.

- DİRİMTEKİN, Feridun : *Istanbul, after the conquest*. İstanbul 1953 İstanbul Press. 48 p. 8° 18 fig. "Nu. 25".
- DİRİMTEKİN, Feridun : *Istanbul apres la conquete*. İstanbul 1953 İmprimerie d'Istanbul. 46 p. 8° 17 fig. "Nu. 25"
- DİVAN *şirinde İstanbul* (antoloji). Toplayan : Asaf Hâlet Çelebi. İstanbul 1953 Halk Basımevi. 252 S. 8° "Nu. 22"
- EŞREF Şefik : *Tarihî Türk güreşleri*. İstanbul 1953 İstanbul Matbaası. 151 S. 8° "Nu. 20".
- KONYALI, İbrahim Hakki : *Fâtih'in miraslarından Azadlı Sinan* "Sinan-ı Atik" Vakfiyeleri, eserleri, hayatı, mezarı. İstanbul 1953 Halk Basımevi. 110 + XIII + [I] S. 8° "Nu. 4"
- OKURER, Cahid : *Büyük fetih*. (Ankara) 1953 Karadeniz Matbaası. 147 S. 8° "Nu. 5"
- ORHON, Orhan Seyfi : *Istanbul'un fethi*. "Beşyüzcü yıldönümü için". Ankara 1953 Güzel Sanatlar Matbaası. 4 S. 8°
- ŞEHSÜVAROĞLU, Dr. Bedi : *Istanbul'da 500 yıllık sağlık hayatımız*. İstanbul 1953 Kemal Matbaası. 184 S. 8° 40 resim "Nu. 21"
- ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : *Edirne'de Fâtinin Cihannümâ kasrı*. İstanbul 1953 İstanbul Fethi Derneği, İsmail Akgün Matbaası. XI + 33 S. 8° 15 plâns "Nu. 2"
- ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : *Fâtih aşhânesi tevzi'nâmesi*. Ankara 1953 Türk Tarih Kurumu Basımevi. VII + 16 + 28 S. 8° "Nu. 18"
- ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : *Fâtih devri ilim ve san'atı ve içtimai tekâmül hamlelerine umumî nazar*. İstanbul 1953 Halk Basımevi. 21 S. 8° "Nu. 17"
- ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : *Istanbul fethiyle kalelerin manzum ve mensur tarih ibareleri*. İstanbul 1953 Halk Basımevi. 49 S. 8° "Nu. 16"
- ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : *Istanbul'da sahabe kabirleri*. (Ankara) 1953 (Güven) ve [Güzel İş] matbaaları. VII + 51 S. 8° 25 resim 7 plâns "Nu. 4"
- FÂTİH ve İstanbul (Dergi). Cilt : I-II, Sayı : 1, 2, 3 - 6, 7 - 12. Ankara - İstanbul 1953 - 1954. 8° 11
- 4 — Fethin 500 üncü Yıldönümü dolayısıyla yapılan *Istanbul Üniversitesi yayınları* :
- ERTAYLAN, Prof. İsmail Hikmet : *Fal-nâme*. İstanbul 1951 Sucuoğlu Matbaası. 1 + 41 + 106 S. 8° 2 plâns "İstanbul Fethinin Beşyüzcü Yıldönümü münasebetiyle yapılan İstanbul Üniversitesi Yayınları : 3. Seri 4. Sayı"
- ERTAYLAN, Prof. İsmail Hikmet : *Fâtih ve fütühatı*. 1. Cilt. *Bizans ve Karadeniz*. İstanbul 1953 Milli Eğitim Basımevi. Bastıran : Türkiye Şeker Fabrikaları A. Ş. 304 + 43 + VIII + [I] S. 4° 6 plâns 3 levha 1 harta. "İstanbul Fethinin Beşyüzcü Yıldönümü münasebetiyle yapılan [İstanbul] Ü[niversitesi] Edebiyat Fakültesi Yayınlarından"
- ERTAYLAN, Prof. İsmail Hikmet : *Sultan Cem*. İstanbul 1951 Milli Eğitim Basımevi. 1 + 248 + 254 S. 4° 27 plâns "İstanbul Fethinin Beşyüzcü Yıldönümü münasebetiyle yapılan [İstanbul] Ü[niversitesi] Edebiyat Fakültesi Yayınları"
- 5 — *Türk Tarih Kurumu yayınları* : [KÜRKÇÜOĞLU] ÜNSEL, Kemal Edib (Hazırhyan) : *Fâtih'in şiiirleri*. Ankara 1946 Türk Tarih Kurumu Basımevi. VII + 91 + 47 S. 8°

¹¹ Bu dergideki makaleler, 500 üncü Fethin yıldönümü dolayısıyla yayımlanan makaleler arasında zikredilecektir. İstanbul Fethi Derneği tarafından şu eserlerin yayınlanacağı 1953 Mayıs tarihli gazetelerde yazılmıştı : *Fâtih'in orta sarayı*, *Fâtih devri kitap san'atı*, Prof. Dr. Ziya Cemal Büyükkaksay : *Fâtih devrinde tababet*, Prof. Necati Lugal - Dr. Adnan Erzici : *Fâtih ve İstanbul bibliyografyası*.

- "Türk Tarih Kurumu Yayınları, Seri: ADNAN - ADIVAR, Abdülhak : *İstanbul'un fethine dair*. Cumhuriyet G. XI, Sayı : 1" Yıl : 29, Sayı : 10352, 23.Mayıs.1953, S. 2.
- ÖZ, Tahsin : *Topkapı Sarayında Fâti Sultan Mehmed II. ye ait eserler*. Ankara 1953 Türk Tarih Kurumu Basımevi. VIII + 39 S. 4° 41 plâns
- "Türk Tarih Kurumu Yayınları, Seri: AKBAL, Oktay : *Şiirlerde İstanbul*. Vatan G. Yıl : 13, Sayı : 4326, 29.Mayıs.1953, S. 10.
- TANSEL, Dr. Salâhattin : *Osmanlı kaynaklarına göre Fâti Sultan Mehmed'in siyasi ve askerî faaliyeti*. Ankara 1953 Türk Tarih Kurumu Basımevi. 356 S. 8°
- "Türk Tarih Kurumu Yayınlarından, Seri : XI, Sayı : 3" AKDAĞ, [Doç. Dr] Mustafa : *İstanbul fethinin Türkiye tarihinde önemi*. Türk Dili, Cilt : 2, Sayı : 20, 1.5.1953, S. 486 - 490.
- AREL, H[üseyin], Sadettin : *Fâti devrinde Türk musikisi*. Musiki mecmuası. Sene : 6, Sayı : 63 - 67. Mayıs - Eylül 1953.
- ARIK, Remzi Oğuz : *Fetihten önce fetihten sonra*. Türk Dili. Yıl : 2, Sayı : 20, 1.5.1953. S. 473 - 482.
- BİLMEN, Ömer Nasuhî : *"Sure-i feth" in Türkçe tefsiri, itilâ-yi islâm ile İstanbul'un tarihçesi (ve fethi)*. İstanbul 1953. 337 S. 8°
- ARTUK, İbrahim : *Fâti Sultan Mehmed ve onu müteakip Bâyezid'le Cem adlarına kesilen sikkeler*. Fâti ve İstanbul, Cilt : II, Sayı : 7 - 12, 29 Mayıs 1954, S. 1 - 44.
- MUHAMMED Mustafa Safvet, Doç. Dr. : *Kostantiniye Fâtihi Fâti Sultan Mehmed*. Mütercimi : İsmail Ezherli. Ankara 1953 Diyanet İşleri Reisliği 136 S. 8° 125 Kr.
- ASKARİDİS, Dr. Em. : *İstanbul'un fethinde topçunun dahli*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni. Sayı : 124, Mayıs 1952, S. 9 - 10.
- "(Diyanet İşleri Reisliği Yayınları: 31/11)" ATEŞ, [Prof.] Ahmed : *İstanbul'un fethine dair. Fâti Sultan Mehmed tarafından gönderilen mektuplar ve bunlara gelen cevaplar*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih dergisi, Yıl : 4, Sayı : 7, Eylül 1952, S. 11 - 50.
- RUNYUN, Mustafa - Osman Keskioglu : *Fâti devrinde ilim ve o devirde yetişen ilim adamları*. Ankara 1953 Ankara Basım ve Ciltevi. 30 + [2] S. 8°
- "(Diyanet İşleri Reisliği Yayınları : 31/8)" ATEŞ, [Prof.] Ahmed : *Fetihten az sonra bir İstanbul tasviri*. Fâti ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : I, 29 Mayıs 1953, S. 17 - 18.
- Fetih yıldönümüne takaddüm eden aylarda ve sonraları dergi ve gazete sütunlarında günlük matbuat âlemimizi kaplıyan Fâ t i h, fethi ve fethylediğiyle ilgili makalelere gelince, bunların bir arada zikri bir kitapçık teşkil eder. O günlerin havasını bu yönden de, biraz olsun, belirtebilmek için bu makalelerden de şu örnekler verilebilir :
- AYVERDİ, Ekrem Hakkı : *Boğazkesen kalesi*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 136, Mayıs 1953, S. 19 - 20.
- ADNAN - ADIVAR, Abdülhak : *Fetih yıldönümünden sonra*. Cumhuriyet G. Yıl : 29, Sayı : 10380, 20. Haziran 1953, S. 2.

- AYVERDİ, Ekrem Hakkı : *Edirne'de Fâtih devri eserleri*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 143, 12 - 1953, S. 5 - 10.
- AYVERDİ, Ekrem Hakkı : *Rumeli-Hisarı ve İstanbul'da ilk Osmanlı kitabesi*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : I, 29 Mayıs. 1953, S. 63 - 68.
- BABİNGER, Franz : *Fâtih Sultan Mehmed ve İtalya*. (Çev. : Bekir Sıtkı Baykal). Belleten, Yıl : 17, Sayı : 65, Ocak - 1953, S. 41 - 82. (Byzantion 21 (1), 1951).
- BATUR, Muzaffer : *Fâtih camii çinileri*. Arkitekt, Cilt : 5, Sayı : 243 - 244. 3/4. 1952, S. 74 - 75.
- BATUR, Muzaffer : *İstanbul'un fethini nasıl kutlamalıydık?*. Vatan G. 28. Mayıs.1953, S. 2.
- BAYKAL, Prof. Bekir Sıtkı : *Bibliyografya : Fr. Babinger'in Fâtih ve İtalya mevzudaki yazısı hakkında*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : I, 29. Mayıs.1953, S. 143 - 147.
- BAYKAL, Prof. Bekir Sıtkı : *Fâtih ve ilim*. Ulus - Beşyüzcü yıl ilâvesi - 29. Mayıs.1953, S. 4 - 5.
- BAYRI, M. Halit : *Fâtih ve Beyazıt semtleri*. Türk folklor araştırmaları, Cilt : 2, Sayı : 46, Mayıs - 1953, S. 723 - 724.
- BAYUR, Hikmet : *Birinci Genel Savaş sırasında İstanbul ve Boğazlar sorumu*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : 2, 29. Temmuz.1953, S. 237 - 277.
- BAYUR, Hikmet : *İstanbul ve Boğazlar sorumu*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : 3 - 6, 29. Eylül.1953 - 29. Mart. 1954, S. 315 - 350.
- BE-SE : *İstanbul'da bulunan ilk Türkler yerleşiyor*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 124, Mayıs - 1952, S. 17 - 18.
- BEN'İM, A[hmed] E[sad] : *Fâtih Sultan Muhammed Han Hazretlerinin harici ticaret ve gümrükle ilgili ferman ve tevki-i hümayunları*. Gümrük Rehberi, Sayı : 604, Haziran - 1953, S. 6881 - 6888.
- BEN'İM, Ahmed Esad : *Feth-i mübin ile ilgili Osmanlı - Türk gümrük tarihinden sahifeler*. Gümrük Rehberi, Sayı : 605, Temmuz - 1953, S. 6909 - 6916.
- BERK, Nurullah : *Fâtih Sultan Mehmed ve Venedikli ressam Gentile Bellini*. İlahiyat Fakültesi dergisi, Cilt : 2, Sayı : 2/3, 1953. S. 143 - 160.
- BIYIKLIOĞLU, Tevfik : *İstanbul'un iki Fâtih'i, II. Mehmet ve Atatürk*. Belleten, Cilt : 17, Sayı : 65, Ocak - 1953 S. 83 - 100.
- BİNARK, A. Hamdi : *Fâtih Sultan Mehmed'in topları*. Motor mecmuası, Cilt : 2, Sayı : 17, Mayıs - 1953, S. 13 - 17.
- BORAN, Cemil : *Fâtih ve İstanbul*. İlk öğretim, Cilt : 19, Sayı : 365, 1.12.1953 S. 4 - 5.
- BORAN, Cemil : *Fetih'ten önce İstanbul*. İlk öğretim, Cilt : 18, Sayı : 356/357, 1.6.1953, S. 2 - 4.
- BORAN, Cemil : *İstanbul'un kuruluşu ve tarihi, Fethi kadar Bizans*, Ulus - Beşyüzcü yıl ilâvesi-, 29. Mayıs.1953 S. 4 - 5.
- BELLEN, Hakem : *Fâtih Sultan Mehmed ve İstanbul'un fethi*. İlk öğretim, Cilt : 18, Sayı : 356/357, 1.6.1953, S. 6 - 10.
- B[üyük] AKSOY Prof. Dr. Ziya Cemal : *Sergi Sarayında İstanbul Fethi Derneği tarafından tertiplenen Fetih sergisinin açılışında Derneğin Fahrî Başkanı tarafından söylenen açış nutku*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : 2, 29 Temmuz 1953, S. 149 - 151.
- CEBECİ, F. : *Fâtih'in mumyası*. Yeni in-ci, Sayı : 40, S. 24 - 25.
- DAĞTEKİN, Hüseyin : *Rumeli Hisarının askeri ehemmiyeti*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : I, 29. Mayıs.1953 S. 117 - 137; Cilt : I, Sayı : 2, 29. Temmuz.1953, S. 177 - 191.

- DAĞTEKİN, Hüseyin : *İstanbul Fethinde kullanılan yürürcükuleler*. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi dergisi, 9. Cilt, 1 - 2. Sayı, 1951, S. 153 - 163. 4 plânş.
- DANIŞMEND, İsmail Hami : *Arap ve Türk efsanelerine göre eski İstanbul seferleri*. Milliyet, Yıl : 3, Sayı : 861 - 870, 3.10 - 12.10. 1952. S. 2.
- DANIŞMEND, İsmail Hami : *Destan ve divan edebiyatlarında İstanbul sevgisi*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : I, 29.Mayıs.1953, S. 78 - 97.
- DANIŞMEND, İsmail Hami : *Donanmanın kara yolu*. Milliyet, Sene : 2, Sayı : 652, 3.3.1952, S. 2.
- DANIŞMEND, İsmail Hami : *Fâtih'in Moskof tehlikesini önleme ve Karadeniz siyaseti*. Yeni inci, Sayı : 40, 28.Mayıs.1953, S. 17 - 18, 70.
- DANIŞMEND, İsmail Hami : *Fâtih'den evvelki fetih ideali*. Milliyet, Sene : 3, Sayı : 747, 6.6.1952, S. 2.
- DANIŞMEND, İsmail Hami : *Fâtih'in zehirle öldürülmesi*. Milliyet, Sene : 3, Sayı : 756, 15.6.1952, S. 2, 6.
- DANIŞMEND, İsmail Hami : *Fetihten evvelki İstanbul aşkı*. Milliyet, Sene : 2, Sayı : 654, 5.3.1952, S. 2.
- DANIŞMEND, İsmail Hami : *Galata'nın ihâkî*. Milliyet, Sene : 3, Sayı : 751, 10.6.1952, S. 2.
- DANIŞMEND, İsmail Hami : *Gurbetnâme-i Cem*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : II, Sayı : 7 - 12, 29.Mayıs.1954. S. 211 - 270.
- DANIŞMEND, İsmail Hami : *Hâdis'e göre İstanbul fethinin ehemmiyeti 1 - 3*. Milliyet, Sene : 3, Sayı : 856 - 858, 28 - 30.9.1952. S. 2.
- DANIŞMEND, İsmail Hami : *"Hadis"e göre İstanbul'un ehemmiyeti*. Sene : 3, Sayı : 782, 20.7.1952, S. 2, 7.
- DANIŞMEND, İsmail Hami : *İstanbul'un yedi muhasarası*. Milliyet, Sene : 3, Sayı : 748, 7.6.1952, S. 2.
- DAV'ER, Abidin : *500 üncü fetih yıldönümünden sonra garazkâr Avrupalı muharrirlere cevap*, Cumhuriyet, 23. Haziran. 1953, S. 6 - 7.
- DAV'ER, Abidin : *İstanbul'un fethinde Türk donanması*. Cumhuriyet, 3. Haziran. 1953, S. 5.
- DECEİ, Aurel : *Patrik II. Gennadios'un Fâtih Sultan Mehmed için yazdığı ortodoks itikadnamesinin Türkçe metni*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : I, 29.Mayıs.1953, S. 98 - 116.
- DECEİ, Aurel : *Yenodiyos itikadnamesinin metni*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : II, S. 7 - 12, 29.Mayıs.1954. S. 203 - 210.
- DERBİL, Prof. Süheyl : *Fâtih devrinde ince sanatlar*. Ulus - Beşyüzüncü yıl ilâvesi-, 29.Mayıs.1953, S. 4 - 5.
- DİRİMTEKİN, Feridun : *Askerlik bakımından Fâtih*, Türk Dili, Cilt : 2, Sayı : 20, 1.5.1953, S. 490 - 494.
- DİRİMTEKİN, Feridun : *Bibliyografya*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : II, Sayı : 7 - 12, 29.Mayıs.1954. S. 275 - 282.
- DİRİMTEKİN, Feridun : *Fâtih'in donanma komutanlarından Has Yunus Bey*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu belleteni, Sayı : 126, Temmuz - 1952, S. 6 - 9.
- DİRİMTEKİN, Feridun : *İstanbul'un muhasara ve zaptı*. -Türkçe ve Fransızca metin- Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu belleteni, Sayı : 136, Mayıs. 1953, S. 3 - 13, 25 - 35.
- DİRİMTEKİN, Feridun : *14. Mıntika*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : 2, 29. Temmuz. 1953, S. 143 - 222.
- DİRİMTEKİN, Feridun : *Pelckanon, Philokrini, Nikiatiaton, Ritzion, Dakibyza*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : II, Sayı : 7 - 12, 29.Mayıs.1954, S. 49 - 78.
- DOFFİN, Zorzo : *1453 yılında İstanbul'un muhasara ve zaptı*. (Çev. Suat - Samim Sinanoğlu). Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : I, 29.Mayıs.1953, S. 19 - 62.

- DUYURAN, Rüstem : *Fethettiğimiz İstanbul*. Arkitekt, Cilt : 22, Sayı : 1/4, 1953, S. 5 - 14.
- ELÖVE, Mustafa Emil : *Fâtih ve vicdan hürriyeti*. Vatan, 31.5.1953, S. 2.
- ERDEM, Şeref : *Fetih dair*. Donanma dergisi, Yıl : 66, Sayı : 404, Temmuz - 1953, S. 132 - 141.
- EREN, Hasan : *Patrik Gennadios'un itikatnamesi*. Türk Dili, Cilt : 2, Sayı : 20, 1.5.1953, S. 535 - 537.
- ERGİN, Osman : *İstanbul'un eski adları*. Yeni inci, Sayı : 40, 28. Mayıs.1953, S. 26 - 27, 47.
- ERGİN, Osman : *İstanbul'un Fethinden sonra şehir nasıl imar ve iskân edildi?*. Resimli Tarih mecmuası, Sayı : 41, Mayıs - 1953, S. 2352 - 2364.
- EVRİMER, Rifat Necdet : *İstanbul'a Kaside*. Ulus - Beşyüzüncü yıl ilâvesi - 29.Mayıs.1953, S. 3.
- EYİCE, Semavi : *Sekbanbaşı İbrahim Ağa Mescidi ve İstanbul'un tarihî topoğrafyası hakkında bir not*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : II, Sayı : 7 - 12, 29.Mayıs.1954. S. 139 - 167.
- FAHRİ Celâl : *Türbe-i Fâtih'i ziyaret*. Cumhuriyet, 21.Haziran.1953, S. 3.
- FINDIKOĞLU, Prof. Ziyaeddin Fahri : *Fâtih devrinde bir Türk feylesofu Hocaoğlu ve felsefesi*. Bilgi, Sayı : 73, Mayıs - 1953, S. 2 - 6.
- GARİNO, Giuseppe : *Mehmet II le Conquerant et les Italiens de Galata*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu belleteni, Sayı : 137, Haziran. 1953, S. 25 - 27.
- GAZİMİHÂL, Mahmut (Ragıp) : *Fetih'ten önce fetheden sanat*. Millî mecmua, Cilt : 13, Sayı : 11/12, 15. Mayıs.1953, 19.Eylül.1953, S. 7 - 9, 7 - 8.
- GAZİMİHÂL, Mahmut (Ragıp) : *Fetih'ten önceki İstanbul'da musiki*. Millî mecmua, Cilt : 13, Sayı : 13, Ekim 1953, S. 5 - 7.
- GÖKBİLGİN, M. Tayyip : *Fâtih kanunnameleri*. Bilgi, Sayı : 63, Temmuz - 1952, S. 9 - 10.
- GÖKSEL, Ali Nüzhet : *Fâtih'in şairliği*. Yeni inci, Sayı : 40, 28.Mayıs.1953, S. 50, 83.
- GÜLBALOĞLU, Teologos : *Fâtih'in Ortodoks dünyasına hizmeti*. Vatan, 29.Mayıs.1953, S. 8.
- ILGAR, İhsan : *Devrinin bir mükemmel eseri Fâtih'in kanunu*. Ulus - Beşyüzüncü yıl ilâvesi - 29.Mayıs.1953, S. 6.
- İŞIKSAL, Turgut : *Fâtih ordusunda top ve topçuluk*. Resimli Tarih mecmuası, Sayı : 41, Mayıs - 1953, S. 2245 - 2249.
- HİNÇER, İhsan : *Fâtih Sultan Mehmed Han ve İstanbul'un fethi*. Yeni inci, Sayı : 40, 28.Mayıs.1953, S. 55 - 59.
- HİMALAYA, Tefvik : *İstanbul'un tarihi yangınları*. Yeni inci, Sayı : 40, 28.Mayıs.1953, S. 52 - 53, 69
- İLAYDIN, Hikmet : *Merkad-i Fâtih'i ziyaret*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : I, 29.Mayıs.1953, S. 1 - 10.
- İNALCIK, Prof. Halil : *1431 tarihli timar defterine göre Fâtih devrinden önce timar sistemi*. Türk Tarih kongresi, 1952, S. 132 - 139.
- İNALCIK, Prof. Halil : *Arnavutlukta Osmanlı hâkimiyetinin yerleşmesi ve Iskender Bey isyanının menşei*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : 2, 29.Mayıs. 1953, S. 132 - 175.
- İNALCIK, Prof. Dr. Halil : *İstanbul fethinin yakın sebepleri*. Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi dergisi, Cilt : XI, Sayı : 2 - 4, 6/12.1953, S. 345 - 354.
- İNAN, Abdülkadir : *Fâtih devrinde Türkçe*. Türk dili, Cilt : 2, Sayı : 20, 1.Mayıs.1953 S. 506 - 509.
- İNCI, Tefvik : *Fetih'te Osmanlı donanmasının Halice geçirilişi*. Yeni İstanbul, Sene : 3 Sayı : 870, 22.4.1952, S. 2.

- İNÇİ, Tevfik : *Muhasarada donanma, kızaklarla nereden geçirildi?* Resimli Tarih mecmuası, Sayı : 41, Mayıs.1953 S. 2240 - 2244.
- İSVAN, Ulviye A. : *Fetih mükâfatı*. Cumhuriyet, Sayı : 10339, 10.Mayıs.1953. S. 3.
- KAÇAĞAN, Ş. : *Çinili köşk*. Yeni inci, Sayı : 40, 28.Mayıs.1953, S. 20 - 22.
- KAFLI, Kadircan : *İstanbul nasıl fethe edildi?* Yeni Sabah, Yıl : 15, Sayı : 4743, 29.5.1952, S. 5.
- KANDEMİR; *İstanbul'un fetih şehitleri*. Yeni inci, Sayı : 40, 28.Mayıs.1953, S. 60 - 63.
- KARAL, Prof. Enver Ziya : *Türk tarihinin ebediyen malı olan şehir İstanbul'un fethi*. Ulus - Beşyüzüncü yıl ilâvesi - 29.Mayıs.1953, S. 2.
- KARSAN, Ali : *Topkapı saray müzesinde Fâtih portreleri*. Arkitekt, Yıl : 22. Sayı : 1/4, 1953, S. 15 - 19.
- KAYAMAN, Aytakin : *Fâtih devrinde giyim*. Meslekî ve teknik öğretim, Cilt : I, Sayı : 3, Mayıs - 1953, S. 19 - 22.
- KOCAGÜNEY, General Vehbi : *Fâtih'in topçuları*. Ulus - Beşyüzüncü yıl ilâvesi - 29.Mayıs.1953, S. 5.
- KOÇU, Reşad Ekrem : *Evlîya Çelebi ve Allom'un görüşüyle İstanbul*. Yeni inci, Sayı : 40, 28.Mayıs.1953, S. 44 - 46, 70.
- KOÇU, Reşad Ekrem : *Fâtih bir suikaste mi kurban gitmişti?* Yeni inci, Sayı : 40, 28.Mayıs.1953, S. 38 - 40, 70.
- KOÇU, Reşad Ekrem : *Fâtih'in ölümü*. Ulus, -Beşyüzüncü yıl ilâvesi-. 29.Mayıs.1953, S. 3.
- KONRAPA, M. Zekâi : *Fâtih İstanbul'a nasıl girdi ve İstanbul fethinin tarihteki değeri ne oldu?* Tedrisat mecmuası, Sayı : 19, Mayıs - 1953, S. 378 - 390.
- KONRAPA, M. Zekâi : *Fâtih'in dış politikası ve şahsiyeti*. Tedrisat mecmuası, Sayı : 19, Mayıs - 1953, S. 350 - 356.
- KONYALI, İ. Hakkı : *Topkapı sarayında büyüçüler*. Yeni inci, Sayı : 40, 28.Mayıs.1953, S. 35 - 37.
- KOŞAY, Hamit Zübeyr : *Fâtih'ten önce İstanbul'un Türk soyundan gelen kavimler tarafından alınması teşebbüsleri*. Hazine, Yıl : 1, Sayı : 11, Aralık 1953, S. 16 - 17.
- KÖSEOĞLU, Neşet : *Fâtih Sultan Mehmed ve Ok Meydanı*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 130, Aralık - 1952, S. 5 - 9.
- KÖSEOĞLU, Neşet : *İstanbul'un ilk subaşı Karıştıran Süleyman Subaşı*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 124, Mayıs - 1952, S. 5 - 6.
- KUNTER, Doç. Dr. Nurullah : *Fâtih devrinde Türk hukuku*. Cumhuriyet. 1.Haziran.1953, Yıl : 29, Sayı : 10360. S. 2.
- KURTULUŞ, Faruk : *Fatih Sultan Mehmed ve İstanbul'un fethi*. Meslekî ve teknik öğretim. Yıl : 1, Sayı : 3, Mayıs - 1953 İlâve S. 2 - 23.
- LEVEND, Ağâh Sırrı : *Fâtih devrinde Türk dili ve edebiyatı*. Türk dili, Cilt : 2, Sayı : 20, 1.Mayıs.1953, S. 495 - 505.
- MEHMET Reşit : *Fâtih Sultan Mehmet Rumeli Hisarını nasıl yaptırdı?* Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 134, Mart - 1953, S. 7 - 8.
- MİRMİROĞLU, V (İadimir) : *Fâtih ve Patrik Yenadios*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 124, Mayıs - 1952, S. 14 - 15.
- N. K. : *Hocazade, Büyük Fâtih'in hocalarından*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 124, Mayıs - 1952, S. 7.
- OGAN, Aziz : *Fâtih camii*, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni. Sayı : 143, Aralık - 1953 S. 11 - 13.
- ONGUNSU, Prof. A. Hâmid : *Beşyüzüncü Fetih yılı münasebetiyle bazı düşünceler*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih dergisi, Yıl : 4, Sayı : 7, Eylül -1952, S. 1 - 10.

- ORAL, Zeki : *Balaban Paşa buyurultusu*, Fâtih ve İstanbul, Cilt : II, Sayı : 7 - 12, 29.Mayıs.1954. S. 79 - 81.
- OZANSOY, Halit Fahri : *Fâtih'in şairliği*. Vatan, 29.Mayıs.1953, S. 9.
- ÖGEL, Dr. Bahaeddin : *Fâtih devri kültür sanatının Türk karakteri hakkında notlar*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : 2, 29.Temmuz.1953, S. 223 - 236.
- ÖZ, Tahsin : *Fâtih devri sanatları*. Türk Dili, Cilt : 2, Sayı : 20, 1.Mayıs.1953 S. 513 - 517.
- ÖZ, Tahsin : *Fâtih külliyesi ilk Türk Üniversitesi*, Resimli Tarih mecmuası, Sayı : 41, Mayıs - 1953, S. 2300 - 2302, 2305.
- ÖZ, Tahsin : *Fâtih külliyesi*, Yeni İstanbul, Yıl : 3, Sayı : 1027, 1035, 1 10 1952, 9.10.1952. S. 5.
- ÖZKANGİL, Leman : *İstanbul bestekârları*. Yeni inci, Sayı : 40, 28.Mayıs.953, S. 71 - 73.
- RAMAZANOĞLU, Niyazi : *Fâtih'in doğum tarihi ve anasına dair notlar*. Vatan, 5.6.1953, S. 5.
- RECEP Ferdi : *İstanbul Fethi Derneği*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : 1, 29.Mayıs.1953, S. 139 - 141.
- SAĞMAN, Ali Rıza : *İstanbul surları*. Tedrisat mecmuası, Sayı : 19, Mayıs - 1953, S. 331 - 335.
- SAĞMAN, Ali Rıza : *İstanbul'un fethi ve Kerkoporta meselesi*. Tedrisat mecmuası, Sayı : 19, Mayıs - 1953, S. 357 - 367.
- SAĞMAN, Ali Rıza : *Jan Justinyani ve İstanbul'un müdafaası*, Tedrisat mecmuası, Sayı : 19, Mayıs - 1953, S. 368 - 377.
- SANÇAR, Necdet : *Fâtih Sultan Mehmet Han*. Yeni inci, Sayı : 40, 28.Mayıs 1953, S. 10 - 11, 70.
- SELEN, Prof. Hamit Sadi : *Bizans devletinin karakteri*. Zafer, Sayı : 1482, 27.Mayıs.1953, S. 3. -Fethin 500 üncü yılı-
- SELEN, Prof. Hamit Sadi : *Eski çağın üç büyük hakimiyet sahası*. Zafer, Yıl : 5, Sayı : 1479, 24.5.1953, S. 3 -Fethin 500 üncü yılı-
- SELEN, Prof. Hamit Sadi : *Eski İstanbul neyle geçiniyordu?*. Zafer, Yıl : 4, Sayı : 1229, 18. 9. 1952, S. 2.
- SELEN, Prof. Hamit Sadi : *Ortaçağda islâm dünyası*. Zafer, Yıl : 5, Sayı : 1481, 26.5.1953, S. 3.
- SELEN, Prof. Hamit Sadi : *Şarkî Roma ve payitahtı İstanbul*. Zafer, Yıl : 5, Sayı : 1480, 25.5.1953, S. 3,
- SELEN, Prof..Hamit Sadi : *Tarih çağları ve İstanbul'un fethi*. Zafer, Yıl : 5, Sayı : 1477, 22.5.1953, S. 3.
- SELEN, Prof. Hamit Sadi : *Türk hâkimiyetinin üstün vasıfları*. Zafer, Yıl : 5, Sayı : 1483, 28.5.1953, S. 3,
- SEREZLİ, Esat : *Fâtih ve müesseseleri*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 124, Mayıs - 1952, S. 12 - 13.
- SEREZLİ, Esat : *Yeni ve eski Fâtih camileri*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 125, Haziran - 1952, S. 14 - 15.
- SERTOĞLU, Mithat : *Başlangıçtan İstanbul'un fethine kadar Türk - Bizans münasebetleri*. Resimli Tarih mecmuası, Sayı : 41, Mayıs - 1953, S. 2337 - 2341.
- SEVÜK, İsmail Habib : *Fâtih'in İstanbul'daki ilk eseri : Eyyüb - Sultan sitesi*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : 1, 29.Mayıs.1953, S. 11 - 15.
- SEVÜK, İsmail Habib : *Fethin kıymet cepheleri*. Cumhuriyet, 10.Haziran 1953, S. 2.
- SEVÜK, İsmail Habib : *İlk tacidar şairimiz Fâtih'in lirikliği*, Cumhuriyet, 18 Haziran. 1953, S. 2.
- STREIT, CLARENCE K. : *Türklerin İstanbul'da 500 yılı*. Vatan, 4.6.1953. S. 2.
- ŞAPOLYO, Enver Behnan : *Fâtih Mehmet ve İstanbul'un imarı*. Mimarlık, Cilt : 10, Sayı : 1/6, 1953, S. 63 - 68.

- ŞAPOLYO, Enver Behnan : *Fâtih Mehmet zamanında İstanbul'da belediye ve idarî teşkilât*. İler ve Belediyeler dergisi, Yıl : 8, Sayı : 91, Mayıs - 1953, S. 20 - 24.
- ŞAPOLYO, Enver Behnan : *Fâtih Sultan Mehmet zamanında mali teşkilât*. Hazine, Yıl : 1, Sayı : 1, Şubat - 1953, S. 20 - 25.
- ŞEHİDOĞLU, Mehmet : *İstanbul'un fethi*. Vatan, 29.Mayıs.1953, S. 7.
- ŞEHSÜVAROĞLU, Halûk Y. : *500. Fetih yılı münasebetiyle Fâtih Sultan Mehmed'in hatıraları*. Cumhuriyet, 1.Haziran.1953, S. 5.
- ŞEHSUVAROĞLU, Halûk Y. : *Fâtih Sultan Mehmed'in Sitti Hatunla evlenmesi*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 124, Mayıs - 1952, S. 19 - 20.
- ŞEHSUVAROĞLU, Halûk Y. : *Fâtih Sultan Mehmed'in esvapları*. Resimli Tarih mecmuası, Sayı : 41, Mayıs - 1953, S. 2306 - 2308.
- ŞEHSUVAROĞLU, Halûk Y. : *Fâtih vakfiyelerine dair*. Cumhuriyet, 28.6.1953, S. 5.
- ŞEHSUVAROĞLU, Halûk Y. : *Fâtih'in ailesi*. Cumhuriyet, 7.Haziran.1953, S. 5.
- ŞEHSUVAROĞLU, Halûk Y. : *Fâtih'in iki oğlu*. Cumhuriyet, 15.Haziran.1953, S. 7.
- ŞEHSUVAROĞLU, Halûk Y. : *Fâtih'in türbesine dair*. Cumhuriyet, 21.Haziran.1953, S. 5.
- ŞEHSUVAROĞLU, Halûk Y. : *Fâtih'in türbesine dair*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 139, Temmuz - 1953, S. 3 - 4.
- ŞEHSUVAROĞLU, Halûk Y. : *Fâtih'in vakfiyelerine dair*. Cumhuriyet, 28. Haziran.1953, S. 5.
- TANSU, Samih Nafiz : *Fâtih ve Bellini*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 124, Mayıs - 1952, S. 11.
- TANSU, Samih Nafiz : *Sanatkâr Fâtih*. Cumhuriyet, 31.5.1953, S. 5 ilâve.
- TAYANÇ, Dr. Muin Memduh : *İkinci Murat ve Fâtih*. Millî mecmua. Yıl : 13, Sayı : 11, 15.5.1953, S. 4 - 6.
- TAYFUR, Şahap : *Fâtih'e ve İstanbul'un fethine ait bibliyografya*. Resimli Tarih mecmuası. Sayı : 41, Mayıs - 1953, S. 2366 - 2368.
- TAYFUR, Şahap : *Fetih arifesinde bir keşişin düşündükleri*. Dünya, Sene : 1, Sayı : 88, 27.5.1952, S. 2, 6.
- TAYFUR, Şahap : *Fetih yıldönümü yaklaşırken son hücum hatıralarından*. Dünya, Sene : 1, Sayı : 126, 11.8.1952, S. 5 - 6.
- TÜLBENTÇİ, Feridun : *İstanbul'un fethi*. Vatan, Sene : 12, Sayı : 3965, 28.Mayıs.1953 ilâve S. 3.
- ULUÇAY, Çağatay : *Fâtih Sultan Mehmed ve Manisa*. Tedrisat mecmuası. Sayı : 19, Mayıs - 1953, S. 346 - 349.
- UNAT, Faik Reşit : *Fâtih ve devri*. Ulus. 500 üncü yıl ilâvesi - 29.Mayıs.1953, S.2 - 3.
- UNAT, Faik Reşit : *Fâtih'te muasır hükümdarlar*. Resimli Tarih mecmuası. Sayı : 41, Mayıs - 1953, S. 2281-2283.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı : *Fâtih Sultan Mehmet ve Çandarlı Halil Paşa*. Resimli Tarih mecmuası, Sayı : 41, Mayıs-1953, S. 2316-2320.
- ÜLGEN, Ali Saim : *Ankara'da Mahmud Paşa bedesteni ve bitişiğindeki han*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : I, Sayı : 1, 29.Mayıs.1953, S. 69 - 77.
- ÜLGEN, Ali Saim : *Fâtih Camii ve heyeti*. Meslekî ve teknik öğretim, Cilt : 1, Sayı : 3, Mayıs-1953, S. 5-7.
- ÜLGEN, Ali Saim : *Türk mimarisinin Beylikler üslûbunda Fâtih çağının rolü hakkında düşünceler*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 136, Mayıs-1953, S. 21-22, 43-44.
- ÜLKEN, Prof. Hilmi Ziya : *Fâtih devrinde fikir ve kültür hayatı*. Sosyoloji dünyası, Cilt : I, Sayı : 3, Temmuz-1953, S. 4-11.

ÜLKÜTAŞIR, M. Şakir : *Boğazkesen (Rumeli hisarı) ve tarihçesi*. Yeni İstanbul, Yıl : 4, Sayı : 1201, 24.3.1953, S. 2.

ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : *Baba Nakkaş*. Fâtih ve İstanbul dergisi, Cilt : II Sayı : 7-12. 29.Mayıs.1954, S. 169-188.

ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : *Fâtih darüşşifası*. Dünyada tıp, Yıl : 2, Sayı : 5, Mayıs-1953.

ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : *Fâtih devrinde Osmanlı Türk sanatı*. Vatan, 29. Mayıs.1953, S. 9, 10.

ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : *Fâtih devrine dair halkın söyledikleri*. Ulus-500 üçüncü yıl ilâvesi, 29.Mayıs.1953, S. 6.

ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : *Fâtih zamanında İstanbul nüfusu*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 124, Mayıs-1952, S. 16.

ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : *Fâtih zamanında tedris...* Fâtih ve İstanbul, Cilt : II, Sayı : 3-6, 29.Eylül.1953 - 29.Mart.1954. S. 351 - 356.

ÜNVER, Prof. Dr. Süheyl : *İbn-i Kemal'e göre İstanbul'un fethi*. Vatan, 29.5. 1953, S. 2.

ÜNVER, Prof. Dr. Süheyl : *İstanbul'u sulhen mi harben mi aldık?*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Sayı : 125, Haziran-1952. S. 12-13.

ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : *Mahmud Paşa*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : II, Sayı : 7-12, 29.Mayıs.1954, S. 189-194.

ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : *Mehmed b. Hasan u'l-Askerî*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : II, Sayı : 7-12. 29.Mayıs.1954. S. 198-200.

ÜNVER, Prof. Dr. A. Süheyl : *Şemsüddin-i Fenârî'ye Buhara'dan bir hediyeye*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : II. Sayı : 7-12. 29.Mayıs.1954. S. 195-197.

VELİDEDEOĞLU, Prof. Hıfzı Veldet : *Fâtih Kanunnameleri*. Cumhuriyet, Sene : 27, Sayı : 9980, 12.5.1952, S. 2// Bilgi, Sayı : 73, Mayıs-1953, S. 7-9// Yeni inci, Sayı : 40, 28.Ma-

yıs.1953. S. 12-15, 70.// Siyasi ilimler mecmuası, Cilt : 22, Sayı : 257 Ağustos-1952, S. 209-213.

YAHYA, Kemal : *İstanbul fethinin en esash eseri*. Cumhuriyet, 29.5.1953. S.2.

YAZICI, Dr. Tahsin : *Gülşeni eserleri, Fâtih ve II. Bayezid hakkında kasideleri*. Fâtih ve İstanbul, Cilt : II, Sayı : 7-12 29.Mayıs.1954, S. 82-137.

YÜCEL Hasan Ali : *Akşemseddin'den Fâtih'e*. Cumhuriyet, Yıl : 29, Sayı : 10404, 17.7.1953, S. 2.

YÜCEL Hasan Ali : *1000 inci yıldönümü*. Cumhuriyet, 17.Haziran.1953, S. 2.

YÜCEL, Hasan Ali : *Fetih girerken*. Cumhuriyet, Sayı : 10356, 27.Mayıs.1953. S. 2.

YÜCEL, Hasan Ali : *Fethin önemi*. Cumhuriyet, 29.Mayıs.1953,

Yukarıda örnekleri görülen neşriyat F e t i h aylarından sonra da daha aylarca devam etmiştir ve halen de devam etmektedir. 500 üncü fetih yıldönümüne ait, zamanın unutturan eliyle yavaş yavaş siliğeşen, hatıralardan küçük bir kısmının toplandığı bu yazı, o günlerin canlı ve faal bir hatırası olarak günümüze intikal eden bir teşekkülden bahisle son bulacaktır.

Önce K u t l a m a D e r n e ğ i adıyla kurulan, sonraları İ s t a n b u l F e t h i D e r n e ğ i adını alan bu kıymetli, faydalı ve o nisbette de lüzumlu teşekkül 500 üncü fetih yıldönümü kutlandıktan sonra çalışmalarına son ve ara vermemiş, son günlerde 19 Ocak 1956 da İstanbul'u türlü yönlerden inceleyecek bir de İ s t a n b u l E n s t i t ü s ü ¹² kurmuştur. 19 Ocak 1956 da Dernek Başkanı Ekrem Hakkı Ayverdi'nin konuşmasıyla başlayan bir törenle açılan enstitünün idaresi Prof. Ahmet Ateş'e verilmiştir. Enstitü İstanbul Enstitüsü Dergisi adlı bir de organ çıkarmaya başlamıştır. Çok kıymetli

¹² Bak. : Mülşerref Hekimoğlu : *İstanbul Enstitüsü*, Yenısabah. Yıl : 18, Sayı : 6067, 26 Ocak 1956, S. 3.

yazıları ihtiva eden derginin birinci sayısında Enstitünün gaye ve faaliyeti şu şekilde anlatılmaktadır. : "Milletlerin kendilerini bulmaları ancak kendi tarih ve hallerini dikkatle araştırmaları ve bunlar üzerinde düşünmeleri ile kabil olduğundan milletin bir cüz'ü olan şehir de aynı şeyi yapmağa mecburdur. İşte, Dr. A. Adnan Adıvar'ın bundan dokuz sene kadar önce çıkmış olan bir yazısından mülhem olarak, İstanbul Fethi Derneği tarafından kurulmuş olan İstanbul Enstitüsü bu gayeleri istihdaf eden ve bunun memleketimiz ve şehrimiz için ehemmiyetini derinden duyan "çalışmalarında muhtar" bir ilim müessesesidir. İstanbul'un coğrafyası, arkeolojisi, tarihi, sanatı, dili, edebiyatı, folkloru, ilim ve fikir hareketleri bakım-larından en ilmi usuller ile tetkik edip ne-

ticelerini muvaffak vasıtalarla, dergi ve ayrı ayrı eserler halinde, yayınlamağa çalışacaktır. Böylece İstanbul'un bilhassa Türk İstanbul'un geçirdiği bütün tekâmüller meydana konulacaktır. Enstitü bir taraftanda da kurmak istediği kütüphane ve arşivler ile, kaybolması muhtemel veya mukadder olan bir çok değerli sanat ve mimarî eserlerini kopyalar, plânlar, maketler ve fotoğraflar halinde muhafaza ve devam ettirmek için gayret edecek ve bu suretle İstanbul'a ait türlü kıymetleri yavaşatmağa çalışacaktır.." ¹³

Güzel bir teşebbüs ve aydınların ilgisini bekleyen büyük ve derin bir mevzu...

¹³ *İstanbul Enstitüsü dergisi*, Ahmed Ateş : *Önsöz*, Sayı : 1, 1955, S. VI - VII.